

ΔΕΝ ΞΕΡΟΥΜΕ

πόσα και ποιά ἀνάποδα ἔχει ὁ κ. Ράλλης, ἔχει ὁ μως κ' ἓνα μεγάλο καλό, τὴν ἀγρία, τὴν ἀφκιάσιδωτη εἰλικρίνεια. Ὅλες τὶς κρυφές πληγές τοῦ ὑπουργείου, ὅλες τὶς φανταστικὲς οἰκονομίες, ὅλα τὰ χάλια μας τὰ βγαλε τὰ φόρα και μὰς εἰδείξε σὲ ποιά φουρτουνασμένη θάλασσα ἀρμενίζουμε.

Τὰ λόγια πού εἶπε τὴν περασμένη Πέμπτη τὸ πρωὶ σ' ὄσους βουλευτάδες συναχτήκανε σπῆτι του, εἴτανε λόγια λίγο ἀπελπιστικά, μὰ εἰλικρινέστατα. Ἀπελπίζεται κανένας νὰ μαθαίνει τὴν ἀλήθεια, μὰ ἔλα πάλι πού χρειάζεται και αὐτὴ ἡ ἔρημη μερικές φορές!..

ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

ΤΟ ΔΙΚΙΟ

Ὁ Πνευματικὸς ὁ γείτονας, γέρος, κάθεται στὸ σοφά, δίπλα στὸ λυχνοστάτη. Τὰ μαλλιά του ἀσημοκρινίζανε στὸ φῶς τοῦ λύχνου, και τὰ κρεμαστά σὰν ἀσφαλαχοὶ φρύδια του ἐσκέπαζαν τὰ μάτια. Καὶ παρακί κάθεται ἡ Φωτοῦλα, ἡ μοναχοκόρη του, ψηλή, γιοματὴ και λιοκαμμένη νεῖα. Ἐκράταε δρεπάνι στὰ χέρια και τὸ τρόχαε μὲ τὴ λίμα, γιὰ τὸ θέρο. Μιὰ ψάθα θεριστάδικη μὲ κάμπο τρανὸ φαινόταν μισοτελειωμένη κοντὰ της, κ' ἓνα καλάθια ἀπὸ ράπες. Ὁ Πνευματικὸς ἐσῆκωσε στὸ τρεμουλιαστό του χέρι μιὰ παλαικίαν ἀσημόκουπα και κυττάζοντας μέσα ἀπὸ τὰ πυκνοκρέμαστα φρύδια του τὴ Φωτοῦλα : «Κέρνα ἐσὺ και γὼ νὰ πιῶ. Τὸ αἷμα νερὸ δὲ γίνεται. Στὸ λέω μὲ τὴν εὐκὴ μου, κ' ἄκου». Ἡ Φωτοῦλα : «Γονιέ μου, ἀποσπεροῦ μὲ λαχταρίζεις σὰν ὄχτρο σου θανατίσμο μὲ τοῦτο τὸ δρεπάνι κάλλιο τὸ γὼ νὰ θρίσω σὰν ἀστάχυ τὸ λαίμο μου. Ἄκουε το και σὺ. Τ' ἄσπρα μαλλιά σου δὲν ἀνατριχιάζουνε ;»

Ὁ Πνευματικὸς : «Γονιέ, πού αἷμα βαστῆς στίς φλέβες σου δικό μου, κατάρρα δὲ σοῦ ρήγνῳ. Δὲν ἔχω κ' ἄλλο πλέο παιδί. Γιὰ μάντεψε, τὸ αἷμα ἡ τὸ κρασί, γιὰ πινομή, στὴν ἀσημόκουπα θὰ πιῶ ;... Εἶμαι πνευματικὸς και ἀνέμπορος εἶμαι κορμί τοῦ τάφου...» —στὰ λόγια ἐτοῦτα ὁ πνευματικὸς ἔτρεμεν

Ἡ προσευχὴ μὰς μεταδίνει γιὰ ὅ,τι εἶνε πλάνη μιὰν αὐτόματη ἀντιπάθεια και ὁλοένα μὰς κάνει ἰκανώτερος φυσικά μας τὴν ἀλήθεια νὰ ἀναγνωρίζουμε, πρῶμα πού λέει πει σ' ὄσους τὸ βουνο ἀρκετὸ νὰ σπουδάζουμε μόνο. Ἡ προσευχὴ, σὰ γίνεται πιστά, μὰς ἀσφαλίζει ἀπὸ παράδομα τυφλὸ σὲ δὲν ξέρω ποίος ἀνθρώπινος αὐθεντεῖς και μὲς ὑψώνει ἴσα μὲ μιὰ δικὴ μας ἀτομικὴ σκέψη κ' ἔτσι δὲν εἴμαστε πειὰ μοναχὰ ἓνα κομμάτι ἄχερο, πού τὸ σαρώνει τὸ παραμικρότερο θεολογικὸ ἢ φιλοσοφικὸ ρέμα, παρὰ εἴμαστε κ' οἱ ἴδιοι ἐμεῖς ἐργάτες ποῦ χουν τὴ δύναμη και τὸ θάρρος μόνου νὰ προχωρήσουν ἀψηλότερα. Ἡ προσευχὴ μὰς κανονίζει τὸ πνεῦμα και μὰς διορθώνει τις σκέψεις. Ἐκεῖνος πού κρατάει μὲ τὸ Θεό, τὸ δημιουργὸ τῆς ἀλήθειας, σκέψη προσωπικὴ και τοῦ ζητᾷ τὴν ἀποκάλυψη τῆς ἀλήθειας, ἐκεῖνος δὲν μπορεῖ νὰ γελαστῆ πολὺ και ὅπως κ' ἔν εἶνε μένει προφυλαγμένος ἀπὸ τὸ φοβερό : «καμμιὰ σκέψη !»

Ἀφῆστε με, ἀγαπητοὶ φίλοι, νὰ σᾶς ἀπευθύνω τοῦ Tiersch τὴν προσφώνηση στοὺς νέους θεολόγους : «Θάρρος, φίλοι! Οἱ ἴδιοι μάθετε νὰ ζητᾶτε, κ' ἔς μὴ σᾶς εἶνε ἀρκετὸ νὰ κλέβετε τὰ ξένα λόγια! Ζητᾶτε τὴν ἀλήθεια μὲ προσευχὴ. Σαναγουρίστε στὴν πηγὴ τῆς ἀγίας Γραφῆς, πού οἱ ἀντίπαλοι τῆς θέλησαν ὑποπτη νὰ σᾶς κάνουν τὴν καθαρὸτῃ της !»

δλόστηνος. — «Ἡ ραχοκοκκαλιά μου γέρνει, δὲν ὀρτνεταί... Κοιμάμαι και βραχνᾶς αἷμα φλεβάζει και βουίζει... Πῶς νὰ τὸ πάρω ;... Σίνα κατέχω γιὰ δικὸ και γιὰ διαφέντεψη... Κι' ἄλλοι! Θυμάσαι, δόλια στρίγγλα, μὰς τονε σκοτώσανε χωσιὰ... μιὰ τουφεκικὰ στίς πλάτες... Ξεψύχουνε και στὰ μάτια του τὰ δάκρυα μὰς ἐλέγανε τὸν πόνο του... Τὶ ἀμίλητος ἐπῆε... Εἶμαι γέρος και τνεματικὸς... μού τρέμουνε τὰ χέρια... Τὰ μάτια δὲ χορταίνουν τὸ σκοτάδι γιὰ νὰ ἰδῶ... Ὁχτρὸ τὸ θανατίσμο μ' ἀνάβλεμμα νὰ φάουσι... Κι' ὄχτρο δικὸ... ποίος τὸ λπιζε... Ποίος τὸ λγε...» — Ἐπιασε τὸ κεφάλι μὲ τὰ δύο του χέρια και κλαίει.

Ἡ Φωτοῦλα : «Δικὸς εἶπαν τὰ χεῖλια σου ;... και τ' ἄκουσεν ἡ νύχτα ;... Δικὸς και δὲν ἐσφάλησαν τὰ μάτια μου νὰ μὴ σὲ βλέπω ὀμπρὸς μου ;... Δικὸς, κ' ὁ λόγος σου, ἡ ὀχιά τὸ αἷμα νὰ βυζάζη, πού σέρπει ἀκράτο κ' ἄσθυτο στὸ σπῆτι μας ;... Ὡ, πὲς τονε τὸ ταχύτερο! και κατανόμασε τονε... γιὰτὶ ἡ ψυχὴ μου ἐβγήκε...»

Ὁ πνευματικὸς : «Εἶμαι πνευματικὸς, ἄπιστη κ' ἀπαράδοτη ψυχὴ... μού τὸ ξεμολογήθηκαν ποίος τὸ κάμε τὸ φονικό... Ὡμὲ ποίος νὰ τὸ στοχαστῆ, κατάρρατε !... Μού τότεπανε και βούλιαζεν ἡ πλάκα τῆς ἐκκλησίας... και σ' ἄγιο δισκοπότηρο τὸ αἷμα ἡπια... τὸ αἷμα.»

Ἡ Φωτοῦλα : «Μου βγαλες τὴν ψυχὴ στὰ χεῖλια στὴν ἄγίαν ἀσημόκουπα σὰν τ' ἄγιο μύρο ἄς σβύση. Τὶ τὸ αἷμα σου ἐξεχέλησε στίς φλέβες σου τὰποσπεροῦ ; Ποιὰ γεροσύνη ἀρκάτωσε και δράμει τὴν ψυχὴ σου ; Ποίος γλώσσες ἐξυπνήσανε και ὀλόγυρα σφυρίζουνε τὸ μέγα τὸ αἷμα τῆς γενιᾶς ; γιὰ πὲς ; Κι' ἄς εἶνε ὁ λόγος σου μολὺβι ἀναλιωτὸ νὰ κρούση μου τὴ νεῖστη ;...»

Ὁ Πνευματικὸς : «Στάχτη νὰ γείνη ὁ πόνος μου και τὸ αἷμα μου σαρκάκι ! Ὄντας ἐσὺ μού ἀπόμεινες ἡ ὀργή, και σὺ τὸ πένεμά μου μὲς στὸ χαμό... Γδύσου και ἰδέε πῶς στὸ κορμί σου σέρπεται τὸ ρεῖδι... μὲς στίς φλέβες σου εἶνε ἀκράτο... κέντα το και σφυροκοπάει... και θὰ σφυρίξη πέρα δρυμὸ και παντοδύνατο ! γιὰτὶ δικὸ μου εἶνε... νὰ πιῶ, κέρρασε τότες, ναι, νὰ πιῶ, νὰ ἐφραθῆ ἡ ψυχὴ μου !...»

Ἡ Φωτοῦλα : «Μέθυσες ἀπὸ τὴν ὀσμὴ ;... Μέθυσες αἰμοφάνταστος πῶς ἡπεις αἷμα ὄχτροῦ ;...» — Ἀρπάζει τὴν ἀσημόκουπα ἀπὸ τὸ χέρι του και τὴν πετάει : πέρα τότες σύγκαιρα ζυγώνει τὸ γέρο, και τοῦ μιλεῖ μὲ λύσσα και μὲ σφυριχτὴ σιγανὴ φωνή. — «Ποίος εἶνε πού ξακλήρησε τὸ σπῆτι μας ; Ποίος ; κα-

τανόμασε τονε γιὰτὶ θὰ σβύσω ἀπὸψε ! Θὰ σβύσω στὴν πνοή σου τὴν ἀπόνετη, σὰν τὸ λυχνάρι ἐτοῦτο νὰ, πού κάλλιο νὰ μὴν ἐφεγγε τὴν ὄψη σου νὰ βλέπω!» — φυσάει μ' ὀρμὴ και σβίνει τὸ λυχνάρι σκοτάδι βαθύ, μόνο οἱ ἀναπνοές τους ἀκούγονται : πᾶψη μακρυνή. — Ἡ Φωτοῦλα : — μὲ τρεμουλιαστὴ και ἀγνώριστη φωνή — «Πὲς μου ποίος εἶνε τος φονῆς τοῦ μαύρου μου ἀδερφοῦ ; Μὲ τοῦτο τὸ δρεπάνι τ' ἀσφαλο θὰ κόψω τὸ λυχνάρι του.» — ἀνέμισε τὸ δρεπάνι στὸ σκοτάδι — «Τὸ αἷμα θὰ τοῦ χύσω και θὰ βρέξω τὴν ποδιά μου ὀλοκέντητη στὰ μεσονύχτια. Πὲς μου !»

Ὁ Πνευματικὸς : «Ὡχ, παιδί μου ! Σὰν ἐτοῦτο τὸ σκοτάδι εἶνε ἡ ψυχὴ μου, και μέσα στὸ σκοτάδι της τὰ μάτια σου μού φέγγουν, τί ἐσὺ μ' ἀπόμεινες ζωὴ μου, ἡ περφάνεια μου... Εἶμαι πνευματικὸς... μὰ ὁ λόγος μέσα μου ἐλαχτάρησε και δράμει μου τὸ εἶνε ὡσὰν τὸ ἄκρατο τοῦ δισκοπότηρου θειοφῶτεινο κρασί... ἀκούω πού σφάζει μέσα μου σὲ κάθε ἄρμ... και μὲ κεντάει, και μού μιλεῖ... ὁ λόγος εἶνε πόνος ! Ἄκουε με ; και λένουσι πῶς παράτησα τὸ γδικημὸ στὴ ρούγα... και λένουσι πῶς ξακλήρησα, πῶς κρούουσι κ' ἀρβαλοῦσιν οἱ ποντικοὶ στὸν Πύργο μας...»

Στάσιμο. Ἡ Φωτοῦλα γέρνει, κρέμαται στὰ χεῖλια του ὁ γέρος ἀπλώνει τὰ χέρια του, και ψάχνει νὰ τὴν ἐβρῆ.

Ὁ Πνευματικὸς : «Μαραφουλῶ γιὰ νὰ σὲ βρῶ... και πού εἶσαι ;... Ψάχνω γιὰ νὰ σ' ἀγγίξω... Τὸ κεφαλάκι σου νὰ πιᾶσω... πού κοιτῆσαι ;... πού πᾶεις ;...» — τρέμει ἀπὸ τρόμο ἡ φωνὴ του, και πάντα πασπατεύει στὸ σκοτάδι — «Τὸ αἷμα βουίζει και ἄκου το... καλεῖ μας γιὰ τὸ γδικημὸ... ἄκου τί θὰ σοῦ εἰπῶ... και ἡ θεῖα μετὰ ληψη φωτιὰ ἄς πῆση νὰ μὲ καψῆ... σὰν ἀπὸ τάφο ἐδῶ ν' ἀκούε τὰ λόγια μου... γιὰτὶ στὸν τάφο μπῆκα... Ἄκου, κ' ἄς εἶνε ἡ πλάκα μου βαρεῖα... κ' ἀκούμπησε τὸ γόνα, και μοιρολόγια ὡς τὴ δευτέρα παρουσία... Μὲ τὰ μαλλιά σου πλέξε τὸ σκοινὶ νὰ κρεμαστῆς, ἄ δὲ γδικημὸς τὸν ἀδικοκώτωτο... Φωτοῦλα, πού εἶσαι ;...» — Ψάχνει πάντα : κείνη ξεφεύγει. — Τρέμουν τὰ χέρια μου, παιδί μου... κρυὰδα νοιώθω στὸ σκοτάδι τὰ μάτια μου νὰ σβύνη... Γιὰ δὲ μιλεῖς ; Φωτοῦλα ;... Ἄναψε τὸ λύχνο... δὲν εἶσαι ἐδῶ ; ἄ δὲν ἐπέταξε ἡ ψυχὴ σου, μίλησέ μου, γιὰτὶ στὸν τάφο μου θὰ μπῆ τὸ μυστικὸ... και θὰ βουρκόση αἷμα στὰ κόκκαλά μου... σ' ἄλυωτό μου τὸ κορμί...»

IV

Εἶπαμε, ἡ προσευχὴ μὰς μεταφέρει στὸ βασίλειο τῆς ἀλήθειας : μὰς κάνει ἀκόμη νὰ ζούμε πνευματικὰ και μὰς φυλάγει ἀπὸ τὴ δύναμη τῆς σάρκα. Κάθε ἀληθινὴ προσευχὴ μὰς ὑψώνει πάνω ἀπ' αὐτὸν κόσμο ἴσα μὲ κοντὰ στὸ Θεὸ και μὰς κάνει νὰ ζούμε σὲ μιὰν ἄγία πνευματικὴ ἀτμοσφαῖρα, ὅπου ἡ σάρκα δὲν ἔχει τὸν τόπο της. «Σκλάβοι τῶν παθῶν μας φυσικά, ἐλευθερωθήμαστε μὲ τὴν προσευχὴ.» Δὲν τὸ πε αὐτὸ κανεὶς εὐσεβιστῆς ἡ τῆς προσευχῆς φανατικὸς, τὸ πε... ὁ Rousseau.

Ἐκεῖνο πού στέρεα μὰς βεβαιώνει πῶς νικῆθηκε ὁ γίγαντας τῆς σάρκα, εἶνε τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν ὄλων ἡ τέλεια καταπράυνση, ἀκόλουθαί τις στιγμὲς τῆς μοναχικῆς μας προσευχῆς. Στὴν ἀτμοσφαῖρα τὴν πνευματικὴ πού ἀναπνέουμε τότες δυναμώνουμε γιὰ τὸν ἀγῶνα. Τὴ σάρκα μοναχὰ τοῦ Θεοῦ τὸ πνεῦμα μπορεῖ νὰ τὴ νικήση.

Φίλοι μου ἀγαπητοὶ, εἴσατε στὴν ἡλικία ὅπου νε φοβερώτερα τὰ πάθη παρὰ σὲ κάθε ἄλλη. Τὰναγνώματα, οἱ τυνομιλίες, οἱ εἰκόνες σὸδουλίζουνε τὴ φωτιὰ ἀπ' ὄλες τις μεριές. Δὲν ἀκούμε ἀπὸ παντοῦ νὰ κηρύχνηται τὸ Εὐαγγέλιο τῆς λευτεριᾶς ἀπ' τὴ σάρκα ; Πῶς γίνεται σ' αὐτὸ τὸ πρῶμα ὁ ἀνθρώπος νᾶχη λιγώτερη λευτεριά ἀπὸ νὰ ζῶ ; — Δυστυχία του τοῦ νέου, πού περικυκλωμένος ἀπ' τοὺς φαρμακεροὺς αὐτοὺς πειρασμοὺς δὲν ἔχει

ἀντιφάρμακο. Καὶ τέτιο, τὸ μόνο ἀληθινὰ ἀποτελεσματικὸ εἶνε τὸ πνεῦμα ποῦρχεται ἀπ' τὸ Θεὸ και ἀγιάζει. Αὐτὸ μόνο μπορεῖ νὰ μὰς δυναμώση γι' ἀντίσταση και νὰ μὰς φυλάγη καθαροὺς ἀπ' τις βρώμες τῆς σάρκα. Ἄν, ἀγαπητοὶ φίλοι, θέτε νὰ διατηρήστε καθαρὴν ἀλήθια νιότη, μὴν ἀφίνετε ποτὲ τὴν κοινωνία τῆς προσευχῆς μὲ τὸν Κύριο, πού εἶνε τὸ Πνεῦμα. Προστυχότερο πρῶμα δὲ γίνεται ἀπ' τὸ νὰ νικιέται κανεὶς ἀπὸ τὴ σάρκα, μὰ κ' εὐγενικώτερο δὲν ὑπάρχει ἀπ' τὸ νὰ τὴ νικήη. Ἄ Παρπατᾶτε μὲ τὸ πνεῦμα και δὲ θα ἐργαζούσαστε τὰ ἔργα τῆς σάρκα ;»

Και καθὼς στὴν προσευχὴ βρίσκει ἡ δύναμη νὰ ἐξουσιάζουμε τις σαρκικὲς ἐπιθυμίες, ἔτσι σ' αὐτὴ βρίσκειται κ' ἡ δύναμη νὰ πετάμε ὅ,τι μπορεῖ νὰ ταραξῆ τὴν κοινωνία μας μὲ τὸν Κύριο και νὰ γκρεμίζουμε ὄλα τὰ τειχῶματα πού μποροῦν νὰ σηκωθοῦν ἀνάμεσα Θεοῦ κ' ἐμᾶς. Στὴν προσευχὴ βρίσκει τὴ δύναμη κάθε μέρα νὰ καθαρῆσαι ἀπ' τὴν ἁμαρτία, νὰ ἐστᾶς αὐστηρὰ τὸν ἑαυτὸ σου. Ζωὴ σοβαρῆς προσευχῆς δὲν εἶνε μορετὴ μαζὶ μὲ σφάλμα πού τὸ καλογνωρίζεις. Σὲ κάθε στεναγμὸ πού ὑψώνουμε πρὸς τὸ Θεὸ εἶνε μαζὶ και μιὰ δύναμη νὰ πετάμε ὅ,τι δὲν εἶν' ἀπ' τὸ Θεὸ και ὅ,τι δὲ μπορεῖ νᾶνε μέσα στὴν κοινωνία μὲ τᾶγιο πνεῦμα. Ὁ Θεὸς εἶνε τὸ ΦΩΣ και τὸ φῶς διώχνη τὰ σκοτάδια.

Κι' ἀκόμα ἡ προσευχὴ δὲν ἐνεργεῖ μέσα μας μόνο σὲ

«Ἡ Φωτοῦλα : μὴ σβυμένη φωνή, σὰν ἀπὸ ὄνειρο — «Πῆς μου γιατί ξεψύχησα ! Στὸν κάτου κόσμο εἶμαι ;... Καλῶ σε ἀπὸ τὸν τάφο ! Ἄκους ;... Φάντασμα, λέω σε, καὶ πατῶ στὴ χῶμα ποῦ σὲ σκέπει! Ἐύπνα καὶ μίλα μου παπᾶ, πατέρα, καὶ πνευματικέ !... Ποιὸς ἦταν ;... γιατί βλέπω τὰ αἱματομένηα του σκοτιὰ μὲς στὸ σκοτάδι σὰν ἄλικα φεῖδια πῶς σαλεύουν... Μίλα μου... στὰ σκοταδερά θέλω νὰ σβύσῃ σου ἡ πνοή... νᾶνε στερνά σου λόγια... Τὰ μάτια σου μοῦ φάνταζαν σὰν τὰ δικά του...» — ὁ γέρος πάντα ἔφαχνε νὰ τὴν πιᾶσῃ στὸ σκοτάδι· γιὰ μιὰ στιγμή τὴν ἄγγιξε μὲ τὸ χέρι στὸ πρόσωπο· κείνη πισωδρόμησε μὲ φρίκη— Ἡ Φωτοῦλα : «Φέγα ! φέγα !... γιατί ἐχόχλαζε τὸ αἷμα στὴν καρδιά μου... ὦ, μὴ μ' ἄγγιξεις... Τὶ στὰ νεκρά σου δαχτυλά τὴν κρούτη του θὰ νοιώσω... στὸ λείψάνο του ἡ πέτρα του μὲ πάγωσε σὰν ἄγγιξα τὰ χεῖλια... φεῖδια τὸ αἷμα ἐσφύριξε... κράζει τὸ γδικημὸ του !... Πῆς μου... Πῆς μου κι' ἄς εἶνε καὶ δικός !...»

Ὁ Πνευματικός : — ἀνασαινοντας βαθειά, ἐστάθη μὲ ἀπλωμένα τὰ χεῖρα πάντα, ζητώντας τὴ Φωτοῦλα — «Καρτέρι !... κι' ὁ λόγος μου, παιδί μου, θὰ σταλάξῃ στὴν καρδιά σου κόμπους τὸ φαρμάκι... Δὲν τόθελα... Μὰ ὁ Θεὸς μοῦ τόστειλε, γιατί καλεῖ τὸ γδικημὸ ἢ φωνὴ του... Ἄκου καὶ σφίξε τὴν καρδιά... χῶσου στὴ γῆς... σ' ἄγιο τὸ χῶμα ποῦ τὸν ἔχωσε... θαρρετα πάρε κ' ἔρχου, κι' ἀκούθη με...»

Ἡ Φωτοῦλα : — τρομασμένη περισσότερο κράζει — «Ποῦ !... θαρρῶ πὲ τάφο πῶς μὲ κράζεις ! Τέλειωσε γιατί ξεψύχω... μὴ μὲ τυραγνεῖς πλέο !... σὲ περικαλῶ !...»

Ὁ Πνευματικός : «Φωτοῦλα, τὰ λόγια μου θὰ χαραχτοῦνε στὸ σκοτάδι φωτερὰ, καὶ ἡ κόλαση θὰ τὰ δεχτῆ... Στὸ λέω μὲ πίκρα καὶ μὲ δειλία στὴν ψυχῆ... Τ' ὀρκίζεσαι ;... Τὸ δέχεσαι γιὰ γδικημὸ ;... Ἡ Φωτοῦλα : «Ναί ! Ναί ! μὰ τὸ Σωτήρα μας ! Τ' ὀρκίζουμαι, στὶς ρλέθες μου τὸ αἷμα νερὸ τῆς Ἄρνας νὰ γενῆ... ἄ δὲν τὸ πάρω πίσω... ὦ ἔλα, κάρφωσέ μου τὸ δίκιο μαχαίρι στὰ στήθια... διγῶνες πληγῆς ἔρχεται νὰ μοῦ ἀνοίξῃ...»

Πάψη θανατερή. Θαρρεῖ κανένας πῶς ξεψύχωνε καὶ μέσα σὲ τούτη τὴ σιωπὴ ἡ καρδιά τῆς Φωτοῦλας ἀκούγοταν. Τὰ μάτια τῆς ἔβγαζαν ἀπ' τὶς κόχες τους. Ὁ γέρος ἀπλώνει πάντα τὰ χεῖρα ὀμπρός, καὶ πάντα ζητάει τὴ Φωτοῦλα. — Ὁ Πνευματικός : «Φωτοῦλα... ἔλα κοντά... τρέμω... τὰ χεῖλια μου παγώνουνε... θὰ σοῦ τὸ εἶπῶ... καὶ θὰ σὲ

ξεψύχῃσω...» Ἡ Φωτοῦλα : «Λυπήσου με καὶ πῆς μου το : Ὁ Πνευματικός : «Σπαθὶ 'νε θεῖκό καὶ θὰ σὲ κόψῃ... καὶ θὰ σὲ σφάζῃ στὴν καρδιά... Φωτοῦλα, ἄκου !... ἄκους ;... πῆτα στὴ φωτιά τὸν πόνο... ἄς σμίξουνε τὰ δύο φαρμάκια... δύο πληγῆς... σηκώσου καὶ ὀρδιναῖσου... εἶνε οἱ ἀγάπες σου διπλῆς, μὰ ἡ μιὰ θὲ νὰ νικήσῃ... Κόψε κι' ἀπὸ τὰ κρηάτα σου καὶ φάε καὶ πῆς τὸ αἷμα... σὰν τὸ σχωρέσης τὸν ὀχτρόϊ Σφεντόνα σου νὰ κάμῃς τὰ λόγια μου σ' αὐτιά του νὰ φτυχῆσῃ... μὲ τὸ λιθάρι ἀπὸ κατάρρα κι ἀπὸ ἀνάθεμα !... Καὶ στὰγκαλιάσματα σὰς αἱμάτωσε τὸ ροῦχο του στὸ αἷμα τῆς πληγῆς σου... σ' ἀρφάνεψεν ἀπ' ἀδερφό... βυζαίνοντας τὸ αἷμα του στὰ χεῖλια του σοῦ ὀρκίστη... καὶ τᾶστειλε στὸ χρυσικό νὰ τὰ σφυροκοπήσῃ... κι' ἀπὲ χρυσὸ στάπεραςε στὸ χέρι δαχτυλίδι !... πύρινο καὶ σατανικό !... Τ' ἀκούς ;... καὶ ἄρματώσου !... Νὰ ὁ δικός, νὰ κι ὁ φονηᾶς !...»

Ἡ Φωτοῦλα ρήχοντας κραυγὴ σωριάζεται κατὰ τὸ κεφάλι — ψιθυρίζοντας λόγια μυστικά. — Ὁ Πνευματικός — χαιδεύοντας τὴν πάντα — «Φωτοῦλα, σ' ἔσφαξα κι ἐγὼ !... Φωτοῦλα μου, μ' ἀρνείσαι ;... Τὸν κρραβῶνα σου ἔκοφα... σὲ δάγκασα ὡς φεῖδι... Σήκω. τ' ἀδέρφι σου χτυπάει στὴ θύρα μας ν' ἀνοίξῃς... Σήκω καὶ μᾶς τὸ φέρανε λαβωματιῆς γιομάτο. Ἐύπνα νὰ πλύνης τὴν πληγῆ... καὶ νὰ μοιρολογήσῃ...»

— Τὰ λέει σὲ σκοπὸ μοιρολογιοῦ — Ἡ Φωτοῦλα : — συνεφέρνεται λίγο-λίγο νοιώθοντας τὰ κρουρά του χεῖρια στὸ πρόσωπό της. — «Ποιὸς ἦταν ;» — τὴ φιλεῖ ὁ γέρος στὰ μάτια — «ποιὸς τὰ λόγια εἶπε τὰ φαρμακερά ;... Ποιὸς τὰ μάτια μου ἐφιλοῦσε ;... Ποιὰ χεῖλια δολερά μ' ἄγγιζανε στὰ μάτια ;... Μὴν εἶνε ταχα ὁ μαρῶς ;... Μὴν εἶνε ὁ ἀδικοβγάλτης ;... — σέροπεται χάμου φάχοντας, καὶ ζυγώνει τὸν πατέρα της — τοῦ χαιδεύει τὰ λευκά του γένεια καὶ τὸ πρόσωπο — «Καλὲ πατέρα καὶ πνευματικέ... ἐσὺ σαι ;... μίλησέ μου... καὶ κρουσταλιάσαν μου οἱ ἄρμοι... Ποῦ εἶμαι ;... Ποῦ βρισκόμαστε ;...»

Στάσιμο. Ἀγωνία. Σιγὰ-σιγὰ ὁ γέρος σηκώνεται· μὲ τρεμουλιαστὰ πόδια πηγαίνει νᾶβρη τὴ γωνιά· σκοντάφτει στὸ σοφὰ καὶ τὸν ἀναποδογυρίζει· ἀπὲ φτάνει στὴ γωνιά· χώνει τὰ χεῖρα του στὴ στάχτη· καίγεται στὴ χωμένη χόβολη. Ἐνα δαβλί παίρνει ποῦ βαστάει λίγη φωτιά ἀκόμα. Τὸ φυσάει κρατώντας στὸ ἄλλο του χέρι τὸ λύχνο. Τὸ δαβλί σπιθίλει γύρω στὸ κεφάλι του σὲ κάθε φύσημα· μισσοφωτᾷ μόνο τὴν ὄψη τοῦ πνευματικοῦ· σὲ μιὰ ἀνα-

λαμπὴ τοῦ δαβλίου ἀνάφτει τὸ λύχνο. Τὸν κρεμάζει στὸ λυχνοστάτη.

Ἡ Φωτοῦλα : — τώρα στηθοκοπιέται συνεφερμένη καὶ τραβάει τὰ μαλλιά της στὰ στήθια της. Μοιρολογεῖ. — «Μαῦρη εἶν' ἡ πλάκα σφαλιστὴ καὶ τὰ κλειδιά παρμένα. Ἄκου με, ἀδέρφι μου ἀκριβό, ποῦ σοῦ χτυπάω τὴν πόρτα, ν' ἀνοίξῃ διάπλατη στὴ γῆς ποῦ φύτρωσεν ὁ φλώμος, ν' ἀνοίξῃς καὶ νὰ μὲ δεχτῆς μὲ τὴ λαβωματια σου. Τὸ αἷμα αὐλάει φύσκωσε καὶ τρέχει ἀπὸ τὸ σπῆτι. Μὲς στὸ σκοτάδι μοῦ ἡ ταφῆ, τὸ εἶπακε ὁ πατέρας, καὶ τὸ ξεμολογήθηκε στὴν πλάκα ἀδερσὴ σου. Μὲ τὸ δραπανι μου ἐρχομαι τὸ χόρτο νὰ θερίσω, τὸ χόρτον ὅπου ἐφύτρωσε κι ἀγκάθια στὴν πληγῆ σου. Πέτρα στὸ δαχτυλίδι μου θὰ βαλῶ του τὰ μάτια, καὶ θὰ χαράξω ἀσβολωτὴ στὴν πλάκα του ἀρεθῶνα, τὴν ἀρεθῶνα καταγῆς καὶ μὴ χολιάς, ἀδέρφι. Θάρθω καὶ γὰ νὰ σὰς ἰδῶ στερνὰ στὸν κάτου κόσμο !»

Ὁ γέρος βυθίζεται στὸ θῆνο τοῦ μοιρολογιοῦ κι' ἀποκοιμῆται βαθειά. Ἡ Φωτοῦλα τριγυρίζει στὸ σπῆτι καὶ μοιρολογεῖ. Βγαίνει τὸ φεγγαρι καὶ πέφτει ἀπὸ τ' ἀνοιχτὸ πρὸς τὴ στρατα παραθύρι. Προβαίνει ἐκεῖ, καὶ τὸ μοιρολόϊ της ξεχύνεται στὴ στρατα, καὶ φεύγει πρὸς τὸν ἔλαιῶνα, ποῦ δὲ σείεται. Μέσα ἀπὸ τὶς ἔληδες παιζοβγαίνει ἕνας ἦσκιος στοῦ φεγγαριῦ ἀναμῆσα τὰ φωτῆματα, ποῦ ἀπὸ τὰ κλαδιά μέσα πέφτουν τόπους-τόπους στὴ γῆς. Ὁ ἦσκιος στέκει σὰ ν' ἀκρουαίνεται. Ἀπὲ σιγὰ, μ' ἀργὰ βήματα τὸν σέρνει τὸ μοιρολόϊ κάτου ἀπὸ τὸ παραθύρι :

Ὁ νεῖος Χαραιμενίας : «Τί ἔχεις, καὶ πάλε ἀνάστησες τὸ μοιρολόϊ ; Τὸ τί κακὸ ἐβουλήθηκε ἡ ψυχῆ σου καὶ ἀγρυπνάει στὸ θῆνο ; Μαῦρες οἱ ἔληδες στὰ φύλλα τους μοῦ τὸ ἔφεραν, καὶ ἀσήκωσα τ' ἀντιά μου νὰ τ' ἀκούσω. Εἶπα ἡ φωνὴ της εἶνε σὴπαινε γιατί ἡ καρδιά ραγίζει.»

Ἡ Φωτοῦλα : «Ἐχεις ἐσὺ γερὴ καρδιά καὶ πέτρα νὰ ραγίξῃς σὲ πρόσωμα γιὰ νᾶβρη ; πῶς ἀργοπόρησες ; Ἀποσπεροῦ εἶχαμε χαρῆς κ' ἤπιαμε στὴν ὕγειά σου...»

Ὁ Χαραιμενίας : «Καλὰ γενάμενα· μὰ σὺ σ' ἀκούω ποῦ μοιρολογεῖς... Ἡ πλάνεψε ἡ φωνὴ σου καὶ πάντεςχες πῶς τραγουδᾷς ;»

Ἡ Φωτοῦλα : «Ναί, ἰφαίνω ἀπόψε σάβανα, ἀντὶς γιὰ τὰ πρεικιά μου» — σκυφτὴ ἀπὸ τὸ παράθυρο νὰ τὸν ἰδῆ καλύτερα· τὰ ξεπελεγμένα της μαλλιά κρεμιῶνται κάτου.

μιὰ δύναμη καθαριστικὴ, ξεπαστρέυοντας καὶ διώχνοντας τὸ ἐνάντιο στὸ Θεὸ, παρὰ ἔχει καὶ θετικὴ ἐνέργεια σ' ἑ,τι θεῖκό μᾶς βολεκεται. Μὲ τὴν προσευχὴ μεταφερνοῦμαστε σ' ἐκείνη τὴν πνευματικὴ ἀτμοσφαῖρα, ποῦ χρειάζονται, γιὰ νὰ βλαστήσουν, ὅσα θεῖκά σπέρματα εἶνε βυλμένα μέσα μας. Τὰ ὄλικα σπέρματα δὲ ουτρώουν σ' ὅλα τὰ χῶματα οὔτε σ' ὅλες τὶς θερμοκρασίες καὶ τὶς ἀτμοσφαῖρες. Ἐκατομμύρια σπέρματα χίνονται κάθε χρόνο, ἐπειδὴ δὲν τοῦς δίνεται ἡ χρειαζομένη θερμοκρασία. Κι ἂν τὸ ζήτημ' αὐτὸ εἶνε τότε σκουδαῖο γιὰ ἕνα φωτό, εἶνε βέβαια πολὺ περισσότερο γιὰ τὸν πνευματικὸ σπόρο. Τὸ ἴδιο κι αὐτὸς μπορεῖ νὰ μαραθῆ καὶ νὰ χαθῆ ὀλότελα. Πόσοι νέοι σπουδαστάδες δὲν καταστρέφτηκαν, πόσοι ἄνθρωποι δὲν κατακυλίσαν στὴν ἄβυσσο, κι ἄς πᾶν νὰ εἶχαν κ' εὐνοϊκὲς διαθέσεις ! Εἶνε τὰπόδαρο τῆς ἀνθρωπότης καὶ μποροῦσαν νᾶνε τὸ καμᾶρι της.

Ἄγαπητοί φίλοι ! Τοῦ Θεοῦ τὸ χέρι κατὰθεσε σπόρους πνευματικούς μέσα σας, ποῦ μαθαίνονται ἅμα ζῆτε δίχως προσευχὴ καὶ παραμαλεῖτε νὰ φειάνετε γι' αὐτοὺς τὴν «ατάλληλη ἀτμοσφαῖρα» θαυτήσουν ἐξεναντίας καὶ θὰ δώσουν καρπὸς ποῦ νὰ χαροῦνε Θεὸς κι ἄνθρωποι, ἅμα ζῆτε ἀληθινὴ ζωὴ προσευχῆς. Τὸ ὅ,τι γίνηκαν οἱ μεγάλοι τοῦ Θεοῦ ἄνθρωποι, ὁ Λούθηρος, ὁ Καλθίνος, ὁ Franke, ὁ Spencer, ὁ Zinzendorf, ὁ Bengel κλπ., δὲν τὸ χρωστοῦνε μονάχα στὰ φυσικά τους ἔξοχα χαρίσματα παρὰ τὸ

πεῖσιτερο στὴ ζωὴ ποῦ πέρασαν, ζωὴ προσευχῆς. Στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ δὲν ἐγινε ἀκόμη τίποτα μεγάλο καὶ σωτήριο δίχως τὴν προσευχὴ.

V

Τίλος θέλω νὰ εἶς πῶς ἡ προσευχὴ εἶν' ἀκόμη τὸ μέσο τὸ πολύτιμο, τὸ ὀσφαλτο, γιὰ νὰσφαλῆζῃ κανεὶς πάντα τὴν ψυχικὴ ἰσότη μὲσα του καὶ τὴν ἰσυχία τῆς συνειδησίας του.

Κάθε τι ποῦ εἶν' ἡσυχασμένο, εἶνε σὲ κατάστασι ἰσοροπίας. Φεύγοντας ἡ ἰσοροπία, ἔρχεται πάντα ἡ ταραχὴ, τὸ κούνημα, πολλῆς φορῆς πείσιμο βραῦ. Δὲν εἶν' εὐκόλο πρᾶμα σήμερα, ἔχοντας νὰ παλαίψῃς μ' ὅλα κείνα ποῦ στὰ ἔξω καὶ στὰ μέσα βαραίνου τὴν ψυχῆ, νὰ κρατῆσῃς τὴν πνευματικὴ ἰσοροπία. Ὅλος ὁ κόσμος τὸ ξέρει. Καὶ ὅμως εἶν' ἀνάγκη γιὰ μᾶς νὰ κρατᾶμε αὐτὴ τὴν ἐσωτερικὴ ἡσυχάδα, νὰ ξαναβρίσκουμε τὴν ἰσοροπία μας ὑπερ' ἀπ' ὅλες τὶς σύγκρουσες κι ὅλες τὶς σπρωξείες ποῦ δεχοῦμαστε· γιατί μόνο ὁ ἦρεμος ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ δουλεῖ σταθερὰ καὶ νὰ γίνεταί κι ὁ ἴδιος στήριγμα γιὰ κείνους ποῦ δὲν εἶνε σ' ἀσφάλεια καὶ ταλαντεύονται.

Ποῖος λοιπὸν μπορεῖ νὰ μᾶς δώσῃ τὴν ἀνάπαψη τῆς ψυχῆς ἀντίκρου στὴ δύναμη τῆς ἀπιστίας, πόλοένα μεγαλώνει, κι ἀντίκρου στῶν χριστιανῶν τὸ μικρὸ ἀριθμὸ συγ-

κριτικὰ μὲ τοὺς μεγάλους σωροὺς ποῦ δὲ θέλου νὰ ἔξερουν ἀπὸ κυριαρχία τοῦ Χριστοῦ ; Ἡ προσευχὴ μονάχα — αὐτὴ μᾶς σκετίζει ὀλόδια μὲ τὸν κύριο τοῦ κόσμου, μᾶς κἀνει μετόχους στὸ σκέδιο τοῦ Θεοῦ καὶ στὰ μέσα ποῦ βάζει σ' ἐνέργεια, δύνανται νὰ δώσῃ ἀντίκρου σ' ὅλ' αὐτὰ τὰ πνευχικά προβλήματα τὴν ἀληθινὴ ἀνάπαψη, ποῦ μπορεῖ ἑταῖδι νὰ ἐκφραστῆ : «Ὁ Θεὸς εἶν' ἐδῶ κι ὅλα πᾶν καλά». Αὐτὸς ὅ,τι ἐπιχείρησε κι ὅ,τι θέλει νὰ γίνῃ, θὰ πραγματοποιηθῆ. Στὴν προσευχὴ ἀποχτοῦμε τὴν καθησυχαστικὴ βεβαιότη γιὰ τὴ διάρκεια τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Καταλαβαίνουμε πῶς ἐνάντια σὲ κάθε πείσιμα τὸ τέλος τῆς ἱστορίας τοῦ κόσμου θᾶνε τὴλῆθεμα τῆς πρώτης προφητείας τοῦ Θεοῦ στοὺς ἀνθρώπους : Τοῦ φειδιοῦ τὸ κεφάλι θὰ συντριφεθῆ !

Στὴν προσευχὴ ἀποχτοῦμ' ἀκόμη τὴν ψυχικὴ ἡρεμία ποῦ μᾶς χρειάζεται γιὰ νὰ ὑποφέρουμε τῆς καθημερινῆς ζωῆς τὶς ταραχῆς ἀποχτοῦμε δεγλαδῆ τὴν ἀληθινὴ χριστιανικὴ σταθερότη, ποῦ μόνο καρικατοῦρα της εἶταν ὁ στωικισμός...

Καὶ τῶς, ἀγαπητοί φίλοι, ἀποσῶστε αὐτὲς μου τὶς μισῆς ἐξήγησες οἱ ἴδιοι σας μὲ τὴν προσευχὴ. Τᾶγιο Πνεῦμα, λέει ὁ Λούθηρος, ἔχει σκολεῖο του τὴν πείρα κι ὄζω ἀπ' αὐτὴ ὅλα εἶνε φαινόμενα καὶ φλυαρίες. Εἰσάστε στὴ δροσιὰ τῆς νιότης, στὰποφασιστικά τὰ χρόνια. Γιὰ σὰς

Ὁ Χαραιμενίας: Τ' εἶν' τὰ μαλλιά σου ξέπλεχα Φωτούλα;»

Ἡ Φωτούλα: «Γιὰ γύρισ' τὸ κεφάλι σου στοῦ φεγγαριῦ τὴν ὄψη. Ὡ πῶς ἀλλάζεις γιὰ τὰ μένα ἀποσπεροῦ· κι' ὡστόσο ἡ νύχτα φεύγει. Μὰ τὸ φεγγάρι θὰ βοηθᾷ. Ἐλα νὰ πάμε· πόθησα μιὰ νύχτα μὲ φεγγάρι νὰ πάω στὸ μνήμα τοῦ ἀδερφοῦ.»

Ὁ Χαραιμενίας: «Μεσάνυχτα στὰ μνήματα;»

Ἡ Φωτούλα: «Τότες πέρασε μέσα νὰ σέ ἰδῶ· νὰ σέ ποτίσω ἀπὸ τὴν ἀσημόκουπα κρασί τοῦ δισκοπότηρου... λένε πῶς αἷμα γίνεται τὰν στάζης τ' ἅγιο νάμα ἀπὸ τὸ δισκοπότηρο... καὶ γι' αὐτὸ φέλαξα γιὰ σένα... λένε πῶς κάθε πληγὴ γιατροῦσι, γιὰτὶ αἷμα εἶνε τοῦ Σωτῆρα μας, τοῦ ἀρέντη. Ἦταν γραφτὸ στὰ αἱματερά νὰ κυλιστοῦμε ἀγκάθια. Ἐλα· στή θύρα ὁ πέλεκας σέ καρτερεῖ. Θὰ πείση ἀτσαλωμένους καὶ θὰ τὴ βιάση ἀπ' ὄχρητας...»

Ὁ Χαραιμενίας: «Τί λές; μοιρολογαίσι;»

Ἡ Φωτούλα: «Πέρασε μέσα· (ὁ νιός γυρίζει καὶ πάει νὰ μπη ἀπὸ τὴν πόρτα· ἡ Φωτούλα τρέχει, παίρνει τὸ δικόπο μαχαίρι, ποῦ ἡ ζωὴ τὸχε τ' ἀδερφοῦ, κ' ἔγραψε ἀπάνου στὴ λεπίδα του: «Δικό δὲν ἔχω πίσω μου νὰ πᾶρη μου τὸ δικίον. Τὸ δικόπο μαχαίρι μου τὸ αἷμα μου ἔς γδικωσῶ». Τὸ κρυψέ στὸν κόρφο της· ἀνοίξε τὴ θύρα πρόθυμη καὶ χαρούμενη.

Ὁ Χαραιμενίας: «Τί ἔχεις, Φωτούλα, καὶ μοιρολογαίσι; Καὶ ποῖς ἔνε τὸ περᾶπόν σου ποῦ στὸ φεγγάρι μολογᾷς ξέπλεχα κι' ἀπονύχτηρη;»

Ἡ Φωτούλα: «Καλέ μου κι' ἀδερφοπητέ, τὰ χεῖλια σου τὸ μέλι καὶ τὸ φαρκάκι στάζουνε· κἀτι νὰ νοιώσω ξαφνικὸ σὲ πρόσμενα· ἦταν βαρὺ τὸ ξάφνιασμα... καὶ σὺ βυθὸς μεγάλος... μὰ εἶχες τὰ χεῖρια σου σηκωμένα πρὸς τὰ οὐράνια καὶ μὲ φώναζε... κι' ὁ γέρος τ' ἄμφια ντυμένος, ἅγιος στὴν εἰδή, μὰς εὐλόγησε... γαμπρὸ εἶνεα καὶ νύφη ἐμένα... ἔ, ἦταν τὸ φεῖδι ἀπὸ μακριὰ φαρμακερὸ καὶ πλάνο στὰ ὄνειρά μου...»—(ὁ νιός τὴν ἀκρομαίνεται ξαφνιασμένος, μὴ μαντεύοντας καλὰ τί νοιώθει μὲ τὰ λόγια της ποῦ τὰ λέει τὰ μισὰ μὲ σκοπὸ μοιρολογίου). «Τὸ φεῖδι μὴν εἶτανε τὸ δαχτυλίδι τῆς ἀγάπης μας; Ὡμίε, κι' ὡστόσο πρέπει νὰ τὸ δεῖξω. Τὸ δικίον πρέπει νὰ περθῆ κι' ἔς κἀψὴ τὴν καρδιά μου»—ὁ νιός λαφιάζεται· πάει νὰ τραηχητῆ ἀπὸ κοντὰ της, μὰ τὸνὲ συνεκρατάει.

Ἡ Φωτούλα: «Μαχαίρι νάχα στή νυχτιὰ νὰ τὸ λαμποκοπήσω καὶ στὸ φεγγάρι ἀστραφτερὸ τ' ἀτσάλι του νὰ αἰμώσω. Πόσο ἔσταξεν ὁ πόνος μου φαρ-

μάκι στὰ φρένα μου· γιὰτὶ, δικέ μου, τόκαμες;»—Τὸν ἀγκαλιάζει· σὴγκαιρα νοιώθει πῶς τονε φιλεῖ καὶ πῶς γλυκὰ-γλυκὰ σταλάζει λιγοθυμικὰ στὴν καρδιά του· τοῦ βυθίζει τὸ μαχαίρι χαϊδεύοντάς τον.

Ὁ Χαραιμενίας: «Γλυκὰ ποῦ ἀπόψε φίλησαν τὰ δυὸ σου χεῖλια· καὶ λέω πῶς λυώνω σ' ὄνειρο βαθῶ... κοιμίζουμαι στὸν ὕπνο ποῦ ἐσὺ μοῦ στέλνεις μὲ τὰ χὰδια σου... ἕνα κεντρί μ' ἀγγίζει στὴν καρδιά... ὁ τρόμος μὴ σέ χάσω... ὦ κράτει με σφιχτὰ, γιὰτὶ τὸ αἷμα φεύγει... στάζου σιμά... τί σκιάζεσαι... ἀλαργινὰ ποῦ πᾶς μαζὶ μὲ τὸ φεγγάρι;... Ἐδούλιαζε ἡ ἀγάπη σου στὸ αἷμα... τοῦ ἀδερφοῦ... χαϊράμενη ἀγαπητηκιὰ... δὲν τόκαμες καὶ δικαία...»

Ἡ Φωτούλα: «Κοιμήσου τώρα... Ἔτσι, δικέ, τὸ θέλει ἡ δόξα... τὸ αἷμα ἀπὸ τὴν ἀσημόκουπα τὸ γέρο θὰ ποτίσω, νὰ πιῆ καὶ νὰ χορτάση... τὸ δικίον ἐπάρθηκε... σ' ἀγάπουνα, μὲς στὴν καρδιά μου ἐμπῆκε τὸ λεπίδι... κοιμήσου καὶ θάρθῶ γιὰ νὰ σέ νανκρίσω...»

Ὁ Χαραιμενίας: — ξέφυχα λόγια—«Φωτούλα, φέρε με κοντὰ στὸ παραθύρι... ἀπόψε ἀποχαιρίτησα στὸν κῆμπο τὸ φεγγάρι γιὰτὶ οδοῦμον τοὺς ὄχτρούς... ἔτσι ἡ καρδιά μου τῶλεγε».—ἔρχεται σουρτὰ στὸ παραθύρι· τὸ φεγγάρι πέφτει στὴ λειψανισμένη του ὄψη.—«Ἐχε γειά...»—ἡ Φωτούλα τὸν φιλεῖ στὰ χεῖλια ποῦ ἀνοιγοκλείνουνε γιὰ στερνὴ βολὰ· κλαίει. Ὑστερα τὸν ζαλώνει, σὴν τὸν τυλίξῃ σὲ κατακόκκινο σεντόνι, καὶ διαβαίνοντας ἀπὸ τὸν ἐλαιώνα, τὸν πάει στὸ κοιμητήρι· ἐκεῖ τὸν ἀπιθώνει ἀπάνου στὸ μνήμα τ' ἀδερφοῦ της.

.....Τὴν ἄλλη μέρα στὴν ἐκκλησιὰ οἱ χωριανοὶ μαζεύονται καὶ στὴ μέση τῆς λειτουργίας ἀναβοῖζον γιὰ τὸ σκοτωμένο πῶς τόνε βρήκαν στὸ κοιμητήρι· κοπετοὶ καὶ ἄρθνοι· τὸν φέρνον μέσα στὸ κατακόκκινο σεντόνι καὶ τὸν ἀπιθώνουν στὴ μέση τῆς ἐκκλησίας, φωνάζοντας: ἀδέρφι! ἀδέρφι! Οἱ γυναῖκες δέρνουνται, τραβοῦνε τίς πλεξίδες τους καὶ στηθοκοπανιῶνται. Τὰ μοιρολόγια παύουνε. Ξάφνου οἱ δικοὶ τοῦ σκοτωμένου ὑποψιάζονται παλαιούς ὄχτρούς. Νὰ, τὴ γενιὰ τοῦ Δρακούλακα· ξαμῶνουν γιὰ τὴν ἀμάχη. Προβαίνοντας ὁ Πνευματικὸς στὴν ἅγια θύρα, σηκώνοντας ψηλὰ τὰ χεῖρια, μὲ φωνὴ βροντερὴ ἐφώναξε: «Σταθῆτε, κι' ἀκούστε μου τὸ λόγο ποῦ θὰ σᾶς εἰπῶ, τὸ λόγο ποῦ εἶνε ὁ πόνος. Κι' ἀπὲ κρίση κάμετε καὶ δικάστε με κατὰ τὰ ἔργατά μου. Δὲ θέλω τὸ αἷμα τ' ἄδικο νὰ χύσῃ στὴν ἡρμὴ σας, ἄδικα τῶν ἀδίκων! Ἀπλώστε τὸ σεν-

τόνι τὸ αἷματόβαφο ποῦ τὸν σκέπει...»—δύο χωριανοὶ σηκώνουν, ἀπλώνουν πάνω ἀπὸ τὸ νεκρὸ τὸ σεντόνι—«Ποῖος ἀργαλειὸς νὰ τὸ ὄφανε; Μὲ τὸ αἷμα εἶνε βαμμένο... Πῶς νὰ ποῦ ὁ πόνος ἔκαψε τὰ ὄφάδια τοῦ ἔσμιξέ ταίρι.—οἱ χωριανοὶ ἀνακυτάχτηκαν ἐρωτηματικά· οἱ γυναῖκες ἀνασυστάσανε—«Ἀκούστε μου, καὶ τὸ αἷμα τοῦ ἔς τρέξῃ ἐδῶ σὲ μένα, ροφαῖα θανάτου καὶ γδικωμοῦ... Τί ἐγὼ σὲ τούτη θύρα πλέο δὲν εἶμαι... δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ λειτουργῶ!... Ἐδῶ πλέο καιρὸς τὸ μνήμα ν' ἀναιχτῆ, νὰ μὲ δεχτῆ... Ἀδέρφια! Τὸ αἷμα βουίζει στὴς γενιές! Τὸ αἷμα χυμῆξε σὲ κίλακια γύρω ἀπὸ τοὺς Πύργους μας· τὸ αἷμα ὀργώνει τὰ χωράφια μας καὶ τοὺς καρπούς μας θέρπει! Ὅλο ἔθε τὸ αἷμα ὀφώνεται καὶ μὰς φοβερίζει. Ἐλάτε ἔρκο νὰ δέσουμε... νὰ στήσουμε τὸ ἀνάθεμα στὸ γδικωμό... Τὸ δικίον μὲ τὸ χεῖρι μας, ἀδέρφια, νὰ μὴ παίρνωμε... Σήμερις ἀπάνου ἀπὸ τὸ δισκοπότηρο ἐξεμίλησε τὸ αἷμα τοῦ γδικωμοῦ!... Τὸ γιὸ μου τὸνὲ σκόπωσε! Ἐτούτος ὁ βρυκόλακας!—δείχνε τὸ νεκρὸ—καὶ γι' αὐτὸ δικίον ἐπῆρα!...»

Οἱ δικοὶ τοῦ σκοτωμένου ἤρμανε γιὰ τὴ γδικωθῶνε τὸν Πνευματικὸν· κείνος μπαίνοντας στὸ ἅγιο βῆμα, παίρνει τὸ δισκοπότηρο ἀπὸ τὴν ἅγια τράπεζα, καὶ προβαίνει στὴν ἅγια θύρα: «Ἐλάτε γιὰ τὴ σάρκα τοῦ Χριστοῦ, τὴ θεϊκὴ μεταλήψη!... Γιὰ ἀγγίξτε με, καὶ τὸ αἷμα τοῦ θὰ χύσω ν' ἀνάψῃ φλόγα καὶ ξακλήρισμὸ στὴς γενιές ποῦ βρίσκονται δῶ μέσα... Σκύψτε στὴ δύναμη του! Τὸ αἷμα τοῦ ἔς ἔς ἀνταμώση ἀδέρφια. Τὸ αἷμα τοῦ ἔς ἔς σμίξῃ! Τὸ μέγα δικίον τοῦ Χριστοῦ, τὸ αἷμα τοῦ ποῖος τὸ ἐπῆρε. Τὸ δικίον του, ἀδέρφια, ἀκούστε το, τὸ δικίον του εἶνε Ἀγάπη!...»

Ὁ Πνευματικὸς, τρέμοντας τὴν ὀργὴ τῶ συγγενῶν τοῦ σκοτωμένου, ποῦ ἔλο καὶ μεγαλώνει, πάει νὰ τοῦ πῆσῃ ἀπὸ τὰ χεῖρια τὸ δισκοπότηρο, καὶ τότες γλώσσει, θ' ἀναθεῖ τὴ ζωτιὰ μὲς στὴν ἐκκλησιὰ, νὰ καὶ πᾶσα καλὸ. Τὸ ἅγιο βῆμα θ' ἀναθεῖ τότες σὲ χρυσάφια ἀναλωτὰ, καὶ οἱ ἅγιες εἰκόνες θάλωσαν σὲ ἀσῆμια, καὶ τὰ καντήλια καὶ οἱ λαμπάδες καὶ ὁ πολυέλαιος θὰ φωτίζαν σὴν ἀστρα. Μὰ ὄρμησε ξάφνου ἡ Φωτούλα, σὲ θεϊκὴ ὄρμη, χῶρισε τοὺς χωριανούς καὶ πέρασε στὴν ἅγια θύρα, ἄδραξε τὸ δισκοπότηρο ἀπὸ τὸ χεῖρι τοῦ Πνευματικοῦ, καὶ στέκοντας ἀπείραχτη, ἄδραξε, γιομάτη φλόγα καὶ θυμὸ, κρατῶντας στὸ ἄλλο χεῖρι τὸ δικόπο λεπίδι. Ὑψωσε τὸ δισκοπότηρο: «Ἐξτροπή σας! τὸ γέρο νὰ

τῶρ' ἀποφασίζεται τὸ τί θὰ εἶτατε ἀργότερα. Πᾶσα μέρα ἐργαζοῦσαστε στὸ σιάξιμο ἢ τὸ χάλασμα τοῦ χαρακτήρα σας. Νὰ προσέχετε καλὰ ἀκατάπαυτα. Καρμιὴ χαμένη ὄρα, καρμιὰ εὐκαιρία γιὰ νὰ μάθετε ἢ νὰ κάντε καλὸ δὲν ξαναβρίσκειται πειά. Ἐρχονται εὐκαιρίες καινούριες· οἱ ἄλλες δὲ ματέρχουνται. Ruit irrevocabile tempus. Τὸ παραμελημένο δὲν μπορεῖ νὰ τὸ ξανάβρῃς. Πάει ὀριστικά, ἔφυγε. Παραλυμένη ζωὴ σπουδαστῆ δὲν ξαναπερνιέται καὶ δὲ μεταμορφώνεται σὲ φρόνιμη. Μπορεῖ ἀργότερα κανεὶς, ἀπὸ μετάνοιωμα κι' ἀπὸ ντροπὴ, γερὰ νὰ δουλέψῃ· μὰ δὲν ξανακερδίζει ἔτσι τὸ χαμένο καιρὸ. Ἐἶδν ποῦ μποροῦσε ὕστερα νὰ ποχτήσῃ καινούρια δῶρα, ἔχει ἀπ' τίς παλιές τεμπέλικες συνήθειες καὶ τὴν ἠθικὰ ζημιὰ ποῦ πρέπει νὰ λογαριάζεται.

Οἱ ἀμέλειες τῆς ζωῆς τοῦ σπουδαστῆ βαραίνουν σ' ὅλη τὴ ζωὴ. Ἐπίσης κ' οἱ ἀμέλειες στὴν προσευχὴ! Ὁ Monod πεθαίνοντας εἶπε: «Δὲ μπορῶ νὰ τιμᾶσω κανένα εἶδος ἐργασίας· μὰ, ἂν εἶταν νὰ ξαναζήσω, θὰ ἔδδευα λιγώτερο καιρὸ στὴν ἐργασία καὶ πειότερο στὴν προσευχὴ!» Περαισσότερο θλιβούτσνε ὁ ἐτοιμοθάνατος μὲ τὴ θύμηση τῶν ἀμελειῶν του στὴν προσευχὴ παρὰ μὲ τὴ θύμηση τῶν ἀμελειῶν του στὴν ἐργασία. Εἶθε, ἀγαπητοὶ φίλοι, νὰ σᾶς διδάξῃ ὁ λόγος αὐτὸς ἐνὸς ἐτοιμοθάνατου. Μὴν τὴ βάζετε καὶ τὴν προσευχὴ στὴν ἴδια σειρά μὲ τὰ τόσα καλὰ πράματα ποῦ θέτε νὰρχίστε ἀργότερα. Ἡ συνήθεια εἶνε

δύναμη φοβερὴ, ἡ συνήθεια ζωῆς χωρὶς προσευχὴ καὶ χωρὶς Θεοῦ. Ἀξίζει νὰ προσφέρουμε στὸ Θεὸ κατὶ ἄλλο παρὰ τίς μικρὲς παραμεριές τῆς ζωῆς μας· μποροῦμε νὰ τοῦ μπιστευτοῦμε τὴ ζωὴ μας ἀλάκρη.

Εἶνε λίγα χρόνια, πῆγαινα νὰ δῶ τὴν ἐκκλησιὰ τοῦ San Croce στὴ Φλωρεντία. Τὰ γάλαμα τὰ μεγαλόπρεπα τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγελου, τοῦ Danie, τοῦ Γαλιλαίου κι' ἄλλα πρῖματα θαμαστὰ ξεπαίρνουν τὸν περιηγητὴ μόλις ποῦ μπαίνει. Ὅλα ὁμως αὐτὰ χεθῆκανε ἀπ' τὰ μάτια μου, σὴν παρατήρησα στὴς πλάκες γραμμένα μὲ μεταλλικὰ γράμματα τὰκόλουθα λόγια: «Jean Calzolari. obiit anno XVIII aetatis suae. A juventute mea vocasti me, Dominus meus.»* Μεταφέρθηκα μὲ τὸ νοῦ μου σ' ἄρρωστου δωμάτιο, κοντὰ σ' ἕναν νεὸ ποῦ ξεψυχοῦσε καὶ μὲ χαρὰ περίμενε τὴ στιγμὴ νὰπαντήσῃ στοῦ κυρίου του τὴν πρόσκληση. Κατάλαβα πῶς, ἀφοῦ μόρεσε νὰ γράψῃ τὰ λόγια αὐτὰ: «A juventute mea vocasti me», εὐτύς ἀπὸ τὰ νιάτα του θᾶξε ἀκούσει τὴ φωνὴ τοῦ Κυρίου του καὶ τὸν εἶχε ἀκούσθησεν. Μποροῦμε νὰ ποῦμε τὸ ἴδιο γιὰ μᾶς; Ἀφιερῶθηκα ἢ ζωὴ μας στὸ νὰκούσουμε τὴ φωνὴ τοῦ Κυρίου; Ὁ Κύριος ποῖον ἀπὸ μᾶς δὲ φώναξε εὐτύς ἀπ' τὰ νιάτα του; Πόσες ὁμως φορές δὲν τόκαμε χωρὶς ἐπιτυ-

* Ἡ Γιάννης Calzolari, πέθανε στὰ δεκοχτῶ του χρόνια. Ἀπὸ τὰ νιάτα μου μὲ κάλεσε, Κύριέ μου.

χία; Φωνίζει, μὰ δὲν τὸν ἀκούω. Μὰς μιλάει μὲ τὸ λόγο του, μὰ τίς ἄδηγίες του τίς εὐρηγειακές ἢ καὶ παιδευτικὲς πολλὰς φορές, μὰ ἐμεῖς δὲν τοῦ μιλάμε, ἀποφεύγουμε τὸ συναπάντημά του καὶ γυροῦμε νὰ τὸν παραμερίσουμε. Ἄσκημα κάνουμε...

Μὴν ἀφίνετε λοιπόν, ἀγαπητοὶ φίλοι, νὰ κοπῆ ὀλιω διάλου τὸ νῆμα τῆς προσευχῆς, κι' ἂν εἶνε κίλας κομμένο, δέστε το εὐτύς ἀπὸ τώρα. Σπουδάζετε μὲ ζήλο, μὰ δουλεύοντας μὴν ξεχνᾶτε τὸ χρέος τῆς προσευχῆς. Ὁ καιρὸς πάριερώναται στὴν προσευχὴ δὲν εἶνε καιρὸς γαμμένος, εἶνε καιρὸς πολὺ ἁμορφα ἐδεμένος. Μὲ κανέναν τρόπο δὲν εἶν' ἡ προσευχὴ ἐμπόδιο γιὰ τὴν ἐργασία, — ἡ πείρα τῶχει ἀποδείξει. Δὲ λέω πῶς δὲ θὰ μπορέστε νὰ κάντε μεγάλα πράματα, πῶς δὲ θὰ μπορέστε νὰ κάντε πολλὰ χωρὶς τὴν προσευχὴ. Τίποτα ὁμως δίχως αὐτὴ, νὰ κάντε δὲ μπορεῖτε γιὰ τὸν Κύριο καὶ γιὰ τὴ βασιλεία του. Τότες μόνο ἔχει ἀξία τὸ ἔργο μας γιὰ τὸ Θεοῦ, εἴταν ἔχει κ' ἡ ζωὴ μας ὄντας ζωὴ προσευχῆς.

Στὴ μελέτη τοῦ πᾶνου στοῦ Ἰησοῦ τὴ μαρτυρία γιὰ τὸν Ἰωάννη: «Εἶτανε ὣς· ποῦ ἔκαψε καὶ φωτίζε», ὁ Ἐρασμος προσθέτει: «Johannes erat lucerna ardens et lucens. Ardere est prius, lucere posterius.» Πρῶτα νὰ καίη κανεὶς κῦστερα νὰ φωτίζῃ! Ἐμεῖς συνήθως δὲ συλλογιόμαστε παρὰ νὰ φωτίζουμε. Θέμε νὰ φωτίζουμε χωρὶς νὰχουμε φωτιὰ μέσα μας. Γιὰτὶ ἂν εἶλαμε μέσα μας

σκοτώστε ἄδικα τῶν ἀδικῶν! Ἐγὼ τὸ αἷμα ἐπῆρα! Ζυγῶστε τώρα ὅποιος τρομάζει. Ζυγῶστε με, φονιάδες!»

«Ψυχικό! Ψυχικό!»—φώναζαν οἱ γυναῖκες καὶ ὀρμηθῆσαν βαστώντας τὴν ὄρμη τῶν ἀντρῶν τους.

Ἡ Φωτούλα: «Πῆρα τὸ δικίον μου γερά!»— Ἀγκαλιάζει τώρα τοῦ Χαρραμενέα τὸ νεκρὸ, τονὲ φιλεῖ καὶ μοιρολογεῖ. — Οἱ δικοί τοῦ σκοτωμένου ρωτᾶνε πῶς μαθεύτηκε πῶς τούτος ὁ νεκρὸς ἐσκότωσε τὸν ἀδερφό της: — Ἡ Φωτούλα: «Ἡ μάνα του πεθαίνοντας ξεμολογήθη στὸν Πνευματικό!»

Τότες οἱ χωριανοὶ οὐλοῦν μαζῆ φωνάζουν, παίρνοντας σύγκαιρα καὶ τὸ νεκρὸ. «Ψυχικό! Ψυχικό!..»

Ἡ Φωτούλα: «Τὸ δικίον!...»

ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΟΛΙΜΜΕΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Ἐγὼ, μάνα, δὲν ἔκλαμα
Γιὰ τὴ σκληρὴ μας μοῖρα
Μὲ λουλουδάκια μόνο ἀέθρανα
Καὶ τὸν κρυφὸ παημὸ σου ἐπῆρα.

Καὶ σὲν καρδοῦλά μου τὸν ἔκλεισα
— Ποιὲς νὰ μὴ σὲ λημονήσῃ
Στὴν ἄχαρη τὴ νύκτι, ποῦ μ' ἀρνήσημεν
Τὸ γέλιο της, πρὶν πάει νὰ δύσῃ.

Κ' ἐνῶ ποιὲς σὰ χεῖλῃ σου
Δὲν ἄνθισε τὸ γέλιο, μόνο ἡ θλίψη
Λάποιο βαθὺ παράπονο
Στὴν ὄρη σου εἶχε κρύψη,

Τὴν ὥρα ποῦ μᾶς ἄφησες
— Ἀχ πῶς γελοῦσεν ἡ μορφή σου
Καὶ πῶς θρηνοῦσαν τοιγύρω σου
Ξένοι, δικοὶ σου!

Ἀθήνα—1904.

ΤΡΙΤΩΝΑΣ

Ἐπισκέπτης (μέλις φτάνοντας): «Γαυγίζει ὁ σκύλος σας, Νίκο, σὰν περνοῦν ὑποπτα πρόσωπα;»
Νίκος: «Ναί. Ἄκου! γαυγίζει τώρα.»

«Σὰ θέλω νὰ δανειστῶ παράδες ποιὲς δὲν πάω σὲ φίλο», εἶπε ὁ Θανάσης, εἶσι σὰ νὰν τῶφερνε ἀπὸ σπόντα.
«Κεῖνὰ λοιπόν», ἀποκρίθηκε ὁ Χρήστος ἀπλώνοντας τὸ χεῖρι του—«ἔλα νᾶμαστε φίλοι!»

φωτιά, ἀνάγκη δὲ θάταν νὰ νοιαζοῦμαστε γιὰ τὰ λοιπὰ! Φίλοι μου! ἀγαπητοί, κυτᾶτε στῆς σπουδῆς τὰ χρόνια νὰ ποχετῆσατε καὶ κἀτὶ ἄλλο ἔξιν τὰ διανοητικὰ φῶτα, κυτᾶτε νᾶχετε φλόγα μέσ' στὴν καρδιά, τὴ φλόγα τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Δὲν εἶν' ἡ φλόγ' αὐτὴ μέσα μας εὔτε σὰ βιβλία, δὲν εἶνε στὶς ἐπιστῆμες, εἶνε σὲν Θεὸ καὶ τὴ βρῖσκουμ' ἐμαῖς σὲν πρόσωπο τοῦ δεξαμένου Χριστοῦ, ποῦ γινε Πνεύμα' καὶ τᾶπόχτημά της μόνο μὲ τὴν προσευχὴ νὰ τᾶσφαλίσουμε μπορούμε, ἀλλίως ὄχι. Εὐχουμαί νᾶνε καὶ τῆς προσευχῆς σας δωμάτιο τὸ δωμάτιο τῆς ἐργασίας σας κ' ἡ σπουδὴ μὲ τὴν προσευχὴ νὰ στέκουν τὰ δύο σας χρέη!

Αὐτὰ νε ἔσα εἶχε νὰ σᾶς πῆ, ἀγαπητοί φίλοι, ἄνθρωπος π' ἀνόμη αἰσθάνεται εἰς πληγὰς ζωῆς σπουδαστικῆς δίχως προσευχὴ καὶ ποῦ εἶχεσαι στοὺς νέους του φίλους νὰ φτάσουν σὲ σκοπὸ μὲ λιγώτερους γύρους καὶ λιγώτερες λύπες.

EUG. ZELLER

Σ. Μ. Μετάφραση ἀπὸ τὸ Γαλλικό. Τὸ πρωτότυπο Γερμανικό.

ΨΕΜΑ

Τεῖν' ἡ ἀλήθεια; — Κολοκύθια.

Γ. Σουφῆς

Καμμιά ψευτιά δὲ θὰ σᾶς πῶ μὴ σᾶς τρομάζει ἡ ἐπιγραφή μου. Εἶναι καὶ τὸ σημερινὸ μου ψέμα σὰν τὴν ὁμορφὴ μὲ φτιασιδωμένη γυναῖκα. Ἡ ὁμορφιά του—ἡ οὐσία του—εἶν' ἡ ἀλήθεια. Τὸ φτιασίδι του—ἡ ἐπιγραφή του—ψέμα.

Τ' εἶναι τὸ ψέμα;

Ἄνομα οὐσιαστικό, γένους οὐδετέρου, ἀριθμοῦ ἐνικοῦ, θὰ σοῦ ἀπκητήσῃ ὁ δάσκαλος, ἀμαρτία μεγάλη, θὰ σοῦ πῆ ὁ πνευματικός σου, Θεός, θὰ σοῦ πῆ κείνος ποῦ μὲ τὰ ψέματα πλούτισε, μασκάρμένη ἀλήθεια, κείνος ποῦ ἐνοίωσε τὴ δύναμή του, κ' ἂν ρωτᾶς καὶ τὴν γνωμοῦλα μου, ἓνα ψέμα εἶν' ὅλος ὁ κόσμος.

Κάθε ἄνθρωπος πλούσιος ἢ φτωχός, νέος ἢ γέροντας, ἄντρας ἢ γυναῖκα, τεχνίτης ἢ ἐπιστήμονας, ὅλοι, ὅλοι, μὲ τὸ ψέμα ζοῦν ἀπὸ τὴν στιγμή ποῦ θὰ γνωρίσουν τὸν κόσμο. Ψεύτικα τὰ γέλοια μας, ψεύτικα τὰ δάκρυά μας, ψεύτικες οἱ ἰδέες μας, ψεύτικος ὁ ἐνθουσιασμός μας, ψεύτικες οἱ φιλίες μας, ψεύτικα τὰ αἰσθήματά μας, ψεύτικες οἱ κουβέντες μας, ψεύτικ' οἱ πόθοι μας, ψεύτικα τὰ ὄνειρά μας, ψεύτικες οἱ ἀγάπες μας, σ' ἓνα ψέμα ζοῦμε, ἀπὸ ψέμα εἴμαστε κωμωμένοι.

Ψέμα! μιὰ λέξη τόσο μικρὴ, μὲ δυὸ συλλαβὰς μονάχα καὶ νὰ κλεῖ μέσα της ἄλλακαίρο κόσμο! ψέμα, σὲ τέσσερα γράμματα νὰ ζῆς καὶ νὰ νοιώθῃ ἔτσι τὴ ζωὴ τὸ καλλίτερον ἔργο τοῦ Πλάστη ὁ ἄνθρωπος!

Διάβασε μέσα βραθεῖα στὴν καρδιά σου, μάζεψε ὅλες τίς παλιές σου θύμψεις, μὴν ἀφήσῃς καμμιά τῆς καρδιάς ἢ τοῦ νοῦ ἀσκήλευτη γωνιά, ρίψε τὸ βλέμμα σου γύρω στὴν κοινωνία καὶ πῆς μου, ἂν μπορῆς, ἀναγνώστη μου, ποῖος εἶναι κείνος, ποῦ πέρασε τὴ ζωὴ του, χωρὶς νὰ πῆ ψέμα, χωρὶς νὰ γνωρίσῃ τὸ ψέμα.

Ἡ γυναῖκα;.... Διάβασε τὸ Byron, τὸ φιλέλληνα ποιητὴ καὶ θὰ ἰδῆς τί μᾶς ψάλλει: — «Ἡ γυναῖκα ξέρει μὲ τόση χάρη νὰ λέγῃ ψέματα, ὥστε φαίνεται, ποῦ τίποτ' ἄλλο δὲν τῆς ταιριάζει καλύτερο ἀπὸ τὸ ψέμα.» Ἄν ὁ Ἰγγλέζος ποιητὴς εἶχε τώρα δικίον, σὰ γυναῖκα δὲ μπόρῳ νὰ πῶ κ' ἄφῆνω τοὺς κυρίους νὰ τὸν κρίνουν.

Ὁ ἄντρας λοιπόν; μὴ ποῖος, ὁ δικηγόρος, ὁ γιατρός, ὁ φιλόλογος, ὁ ἱστορικός, ὁ διπλωμάτης, ὁ πολιτικός, ὁ ἔμπορος, ὁ ποιητής, ὁ δημοσιογράφος;

Ἄν, λέει σ' ἓνα στίχο του, ὁ Κερκυραῖος ποιητῆς τοῦ Ὀρχου Μαρκοῦ, μπόρῳσε νὰ πιστέψῃ κανεῖς, πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ λείψῃ ἄλλοτελα τὸ ψέμ' ἀπὸ τὸν κόσμο:

«Θὲ νὰ λιμάζουν γιὰ ψωμί
Τόσοι ἐξοχώτατοι γιατροὶ
Καὶ φιλόλογοι τόσοι.»

Κι' ἀλλοῦ μὲ τὴ λεπτὴ του εἰρωνεία λέει πάλι ὁ ἴδιος:

«Τὸ παλληκάρι, ὁ γέροντας, ἡ προσετὴ κ' ἡ κόρη
Ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ψευτιᾶς;
Ἐπρόκοβαν δίχως αὐτὰς
Οἱ μαῦροι δικηγόροι;

Γιὰ τὸν ἔμπορο, τὸν πολιτευόμενον, τὸ διπλωμάτη καὶ τὸν ἱστορικό δὲν ἔχουμε ἀνάγκη ἀπὸ ζῆνη βοήθεια, γιὰ νὰ τοὺς φορέσουμε τὸ στέφανον τῆς ψευτιᾶς τὸ φόρεσαν μονάχοι τους. Ποῖος ἀπὸ σᾶς δὲ γνώρισε τὸ ψέμα τοῦ ἔμπορου;

«Je l'ai connu marchand, c'est à dire grand menteur» διάβασε σὲ μιὰ Γαλλικὴ κωμωδία.— Ποῖος διπλωμάτης—τὸ ἐνσάρκωμα τῆς ψευτιᾶς—ἢ ποῖος πολιτευόμενος πῆγε μπροστὰ μὲ τὴν ἀλήθεια;

Σοῦ μιλοῦνε σὰν ἄγγιλοι
Κι' ὅταν πάρουν τὴν ἀρχή,
Τότε ἀλλάζουν τὴ λαλιά τους,
Ὡστε λέε, δὲν εἶν' αὐτοί.

Καὶ ποῖος ἱστορικός κατώρθωσε νὰ πῆ τὴν ἀλήθεια καὶ μόνο τὴν ἀλήθεια; Κανένας, ἂν παρατηρήσουμε, ποῦ τίποτ' ἄλλο ἀναμεταξὺ τους δὲν κάνουνε, παρὰ μιὰ προσπάθεια ν' ἀποδείξῃ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον ἀνακριθῆ, μ' ἄλλα λόγια ψεύτη.

Ἄλλὰ κ' ὁ ποιητὴς, τὸ αἰθέριο πλασματάκι l'enfant de la Nature, ὅπως τὸν λέει σὲ κάποιο στίχο τοῦ ὁ Musset, ποῦ ἡ καρδιά του μονάχα γιὰ τὸ εὐγενικὸ αἶσθημα, γιὰ τὴν ἀλήθεια καὶ γιὰ τὴν ἰδέα εἶναι πλασμένη, μήπως κ' αὐτὸς βγήκε ἀνέγγυχτος ἀπὸ τὸ μικρόβιο τῆς ψευτιᾶς;

Les mensonges et les vers de tout temps sont amis
λέει ὁ La Fontaine. Κι' ἔμωσ

«Ὁ στίχος εἶν' ἱερὸ πρᾶγμα» σοῦ λέει ὁ Ψυχάρη. Λοιπόν; Λοιπόν; σᾶς ἐρωτᾶω καὶ γῶ.

Κι' ὁ δημοσιογράφος; Ἐδῶ σταματάω, δὲ σκοπεῖω νὰ τὸν κατηγορήσω. Θεὸς φυλάξῃ, γιατί δὲ θέλω νὰ σουρρώσῃ μὲ θυμὸ τὰ ψεύδη ὁ συντάχτης καὶ διευθυντὴς τῆς ἐφημερίδας, ποῦ θὰ φιλοξενήσῃ τὸ «ψέμα» μου. Γι' αὐτὸ ἀντιγράφω, προσέχτε, μονάχα ἀντιγράφω, ἓνα στίχο τοῦ Freville.

Venez-vous des menteurs composer une liste?
En-tête il faut placer le nom d un journaliste.

Τί θὰ πῆ μολοντούτο νᾶχῃ κανεῖς μυαλό!

Ὅσα γὼ μὲ τόση πολυλογία σᾶς ἀνάφερα γιὰ τὸ Θεὸ τοῦ κίβνου μας, ὅσ' ἀραδιάζω τόσην ὥρα ζητώντας βοήθεια ἀπὸ μεγάλα μυαλὰ γιὰ τὴν ὑποστήρηξη τῆς ἰδέας μου, ὁ Τσακασιάνος, ὁ χαριτωμένος ποιητὴς τῆς πατρίδας τοῦ Σολωμοῦ, λέει σὲ τέσσερους στίχους μονάχα. Σᾶς τοὺς σερβίρω γιὰ ἐπιδόρπι.

Ἐνα ψευτοπαραμῦθι εἶν' ἡ ψεύτικη ζωὴ μας
Καὶ ψευτοπετῆ σὲ τέλος σ' ἄλλο ψέμα κ' ἡ ψυχὴ μας.
Δυστυχεῖς! ψευτογαλᾶμε, ψευτοζοῦμε, ψευτοκλαίμε,
Κι' ὅταν λέμε ἀκότμε ψεύτη» ψέματα κ' αὐτὸ τὸ λέμε.

Κέρκυρα.

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

Ο.ΤΙ ΕΒΛΕΤΕ

Ἀπὸ τὰ «Τραγούδια γιὰ παιδιὰ» τοῦ κ. Ἀλ. Πάλλη τὸ «Τέσσερ' ἀδέρφια σὲ χορὸν» καὶ τὸ «Γιὰ πῆς μου, ρεμα μου, νὰ ζήσεις» ἀπαγγέλλονται στὶς ἐξετάσεις ἐνὸς ἢ δυὸ παρθεναγωγείων ταχτικά.

— Τὸ δεύτερο μάλιστα θὰν τὸ ἀπαγγεῖλει φέτος σὲ παρθεναγωγεῖο τῆς κ. Κερναοῦρη μιὰ ἐξυπνὴ παιδοῦλα

— Ἀπαγγέλλονται ὁμοῦ καὶ τόσα ἄνεργα ποιήματα, ποῦ καλὸ θάτανε μὲ μιὰ διαταγὴ τοῦ ὑπουργείου νὰ καταργηθῇ ἡ ἀπαγγελία τῶν ποιημάτων ποῦ ἀντὶ νὰ φτιάναί, χαλνᾶνε τὸ γούστο τῶν παιδιῶν.

— Στ' ἄλλο φύλλο θὰ δημοσιέψουμε μερικὰ κριτικὰ σημειώματα τοῦ κ. Λάζ. Βαλλέλη μὲ τὸν τίτλο «Πεταχτὰ καὶ Σύντομα».

— Τίς ἡμέρας τοῦ πρωθυπουργικοῦ κοιλοπονιάσματος ἀκούστηκε τᾶκόλουθο χωρατό:

— «Πῶς πάει ἡ πολιτικὴ κρίση;

— «Δὲ ρωτᾶε, καλότυχε, γιὰ τὴν πολιτικὴ ἀκρίσια καλύτερα;

— Ἐπρεπε σὲν Ἀσσάνεο νὰ μὴ βραβεῖονται μονάχα τραγωδίες καὶ κωμωδίες, γιὰ νὰ πάρει τὸ χιλιάδραχο καὶ ἡ πολιτικὴ φάρσα ποῦ παραστάθηκε τὴν περασμένη βδομάδα.